

ПРОБЛЕМА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕРМІНУ «ПРАВОВИЙ СТАТУС ДИТИНИ»: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано наукові позиції вчених щодо розуміння терміну «правовий статус дитини» та його складових елементів. Підтверджено, що «обсяг» складових елементів поняття «правовий статус дитини» визначався застосуванням концепцій його інтерпретації у вузькому чи широкому значеннях. Запропоновано авторське бачення найдоцільнішої інтерпретації терміну «правовий статус дитини» як суб'єкта правовідносин.

Ключові слова: дитина, статус, права, обов'язки, правоздатність, громадянство.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку правової науки можна зазначити про достатньо поглиблене дослідження проблеми інтерпретації юридичної категорії «правовий статус дитини». Наукові розвідки у цьому напрямі здійснюються не лише суто з теоретичною метою, а з практичною, оскільки з'ясувати сутність цього поняття означає з'ясувати питання про обсяг прав і межі обов'язків конкретного суб'єкта права. Не торкаючись теми правильності застосування категорій «правовий статус» чи «правове положення» або ж питання про їх смислове наповнення, розуміється, що сам «статус» дитини у сім'ї, суспільстві, державі за своєю природою є іншим, ніж «статус» дорослої особи. Беззаперечною особливістю цього «статусу» є пряма матеріальна та психологічна залежність дитини від батьків чи інших осіб, що їх заміняють. Керуючись тим, що на сучасному етапі згідно зі ст. 1 Конвенції дитиною вважається кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо вона не досягла повноліття раніше [1], впливає, що до 18 років особа зазнає певних обмежень, зважаючи на свій вік, з цілком об'єктивних підстав, по-перше, продиктованих суто фізіологічними та природними причинами, по-друге, правовими нормами, відповідно до яких дитина не визнається повністю дієздатною особою.

Мета статті – здійснити систематизацію наукових позицій дослідників для уточнення сутності терміну «правовий статус дитини» та подальшого використання вказаних напрацювань у дослідній діяльності у галузі еволюції прав дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «Правовий статус дитини» як юридичне поняття був предметом дослідження І. О. Бандурки, О. В. Бутько, Ю. В. Губаль, Н. М. Крестовської, Т. В. Лобанової, О. Л. Львової, Н. М. Оніщенко, А. О. Резнік, С. А. Саблука, О. В. Синегубова, О. Ф. Скакун, С. О. Сунегіна, І. В. Швець та інших науковців. Відзначена ґрунтовність цих досліджень вимагає їх цілісної систематизації з метою подальшого використання в історико-правових розвідках у галузі прав дитини.

Виклад основного матеріалу. Якщо розглядати «правовий статус дитини» як феномен, необхідно згадати зауваження П. М. Рабіновича про те, що кожен феномен має свої сутність і явище («явленість», тобто зовнішню форму чи оболонку), які зазвичай не збігаються. Явище стає відомим для індивідів у процесі повсякденної практики. Сутність явища можливо зрозуміти за допомогою застосування методів науково-дослідної діяльності. У випадку, якщо б сутність і явище феномену збігалися, не існувало би потреби його досліджувати. Отже, інтерес полягає у зрозумінні сутності правових феноменів. Для цього потрібно чітко визначитися з інтерпретацією відповідного феномену як загально-

го поняття [2, с. 10–11]. Отже, передусім встановимо значення терміну «статус» («status»), який у перекладі з латинської означає положення, становище будь-кого чи будь-чого («статус людини», «статус громадянина», «статус органу державної влади») [3, с. 316].

Для зрозуміння сутності терміну «правовий статус» («правове положення») необхідно врахувати, що до 60-х років ХХ ст. його ототожнювали з категорією «правоздатність». Як зазначила Н. Я. Якимчук, ця позиція пояснювалась тим аргументом, що правовий статус і правоздатність особи є невідчужуваними, виникають і припиняються одночасно. У 70–80-х роках ХХ ст. розпочався новий етап у дослідженні цієї проблеми; тоді було доведено, що «правовий статус» є цілісним поняттям, не є рівноцінним термінові «правоздатність», хоча ґрунтується на ній, вони співвідносяться як частина і ціле. «Правовий статус» ширше та змістовніше поняття, ніж «правоздатність», структурно складніше, узагальнююче та збірне [4, с. 11]. Щодо питання правоздатності дитини, врахуємо зауваження С. А. Саблука про те, що вона має абстрактний характер та ряд специфічних властивостей. Зокрема, правоздатність дитини охоплює постійне повторення юридично значущих дій, які не потрібно кожного разу регламентувати для того, щоб їх здійснити. Своєю чергою, правовий зміст цих юридично значущих дій у межах наявних можливостей дитини є невизначений, як і відносно невизначені конкретні об'єкти, щодо яких здійснюються юридично значущі дії [5, с. 102–103]. Отже, якщо врахувати, що «правоздатність» і «правовий статус особи» не є тотожні поняття, впливає, що це положення повинно стосуватись дитини, її правоздатності та її правового статусу.

Так, «правовий статус особи» класифікують на загальний (базовий), тобто статус особи як громадянина та члена суспільства, який визначається Основним законом держави, не залежить від різних поточних обставин, є загальним, єдиним, постійним; спеціальний (родовий) статус відображає особливості становища певних категорій осіб (військовослужбовців, суддів, прокурорів, студентів, пенсіоне-

рів); індивідуальний статус, який конкретизує становище визначеної особи (вік, стать, сімейне становище) [6, с. 38]. Окремі автори, зокрема В. Д. Перевалов, крім вказаних, виділяють міжнародний правовий статус особи, який охоплює не лише внутрішньодержавні, а й міжнародні права, свободи та обов'язки, закріплені у міжнародних нормативних актах, а також галузевий статус особи, що складається з правомочностей, визначених самостійною або комплексною галуззю права [7, с. 43].

Зважаючи на цю класифікацію «правових статусів особи», С. А. Саблук зазначив, що безпомилково «правовий статус дитини» можна віднести як до спеціального (родового) статусу, оскільки дитина, враховуючи віковий критерій, належить до окремої категорії осіб, так і до індивідуального статусу. Проте, якщо спеціальний (родовий) статус визначає правове становище будь-якої дитини у державі, то індивідуальний статус визначає становище конкретної дитини, у тому числі, дитини-біженця, дитини-іноземця [8, с. 147]. О. В. Синегубов пропонує виділяти «загальний статус дитини», який закріплений у Конституції; «спеціальний статус дитини», як статус представника певної соціальної групи, відокремленої за визначеним юридичним критерієм, а саме за віковим; «індивідуальний статус дитини», як статус індивіда, що розкривається через персоніфіковані права та обов'язки, враховуючи природні та набуті здатності й особливості (вік, сімейне, трудове становище, стан здоров'я) [9, с. 903].

Додамо, що зважаючи на класифікацію «правових статусів особи», «правовий статус дитини» можна розглядати у контексті «міжнародного правового статусу», оскільки низка міжнародних актів, найперше Конвенція про права дитини 1989 р., визначають окремі права та свободи цієї категорії осіб. «Правовий статус дитини» можливо проаналізувати і у контексті «галузевого статусу», зважаючи на ті сфери правових відносин, з якими стикається дитина у процесі свого зростання.

У питанні про інтерпретацію терміну «правовий статус дитини» виникає одразу декілька питань, зокрема й дискусійного характеру. Перше питання стосується

визначення «найправильнішої позиції» застосування таких понять, як «правовий статус» чи «правове положення». Як спостерігається, більшість авторів вважали доцільним застосовувати власне поняття «правовий статус особи» (О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко [10], В. О. Котюк [11], О. В. Петришин [12], П. М. Рабінович [13], О. Ф. Скакун [14] тощо). Інші ж автори, їх меншість, вживали категорію «правове положення особи» (О. А. Мішин) [15].

Якщо зупинитися на науковому аналізі терміну «правове положення особи», необхідно врахувати, що він розглядається у двох значеннях. Н. Я. Якимчук зазначила про наукову позицію Ю. Н. Тодики, який запропонував вживати термін «правове положення особи» у широкому розумінні, що охоплює такі категорії, як «правовий статус громадянина», «правовий статус іноземця», «правовий статус апатрида». Цей підхід не набув широкого застосування, оскільки у цьому випадку суб'єкти правового положення вважалися абстрактними суб'єктами права. У вузькому значенні термін «правове положення особи» пропонував інтерпретувати В. А. Патюлін, і застосовувати його для характеристики положення конкретної особи у даний момент. На сучасному етапі ця точка зору є актуальнішою, оскільки передбачає згрупування всіх правових статусів, якими наділений реальний, а не абстрактний суб'єкт права, незалежно від того, нормами якої галузі права передбачений той чи інший галузевий статус. Н. Я. Якимчук погоджується з авторами (М. Г. Александровим, Л. Д. Воєводіним, М. І. Матузовим), котрі вважали, що поняття «правовий статус» вказує на місце суб'єкта у системі правовідносин, а отже, на його права та обов'язки, а термін «правове положення» відображає функціональну роль цього суб'єкта у системі суспільних відносин [4, с. 12]. На думку М. В. Вітрука та В. О. Кучинського, «правовий статус» і «правове положення» також різні поняття, де перше поняття є частиною (ядром) другого поняття [17, с. 58].

Втім, чимало науковців, у тому числі М. І. Матузов, В. І. Новосолов, вважали, що «правовий статус особи» та «правове положення особи» тотожні поняття за

змістом та етимологією або своїм походженням. Крім цього, в юридичній практиці, друкованих джерелах та міжнародних актах про права людини не акцентувалось на нагальній потребі розмежовувати ці терміни [7, с. 42–43]. Зокрема, В. М. Кивель, погоджуючись з думкою В. А. Патюліна, підкреслив, що у такому поділі немає потреби, оскільки смислове подвоєння терміну перешкоджатиме його сприйняттю та науковому аналізу. Таким чином, розмежовувати потрібно не категорії «правовий статус» і «правове положення», які стосуються однієї і тієї ж особи, а правові статуси (положення) різних осіб чи організацій [16, с. 58]. У цьому контексті актуальним є зауваження Н. Я. Якимчук про те, що категорія «правовий статус» вживається, як правило, з посиланням на конкретну галузь права, норми якої його регламентують, зокрема конституційно-правовий статус особи, цивільно-правовий статус особи тощо) [4, с. 12].

У процесі наукової дискусії щодо доцільності вживання понять «правовий статус» чи «правове становище» особи необхідно й згадати про існування терміну «правовий модус» (лат. «Modus» – міра, образ, вид, норма), який окремі автори вважають заміною двом вказаним категоріям або ж обґрунтовують відсутність потреби у його застосуванні. Зокрема, М. І. Матузов відзначив термін «правовий модус» як невдалий, «стилістично неелегантний», зайвий, фактично таку ж думку підтримав М. В. Вітрук, зазначивши про достатність застосування лише поняття «спеціальний правовий статус», натомість Р. П. Маланкова вказала на точність, повноту категорії «правовий модус», оскільки він, на її думку, відображає оптимальний вид правової інформації про міжгалузеві права та обов'язки громадян [17, с. 86].

З цього приводу слід зазначити, що кожне наукове обґрунтування щодо доцільності вживання того чи іншого терміну повинно мати право на існування, насамперед з метою наступного переосмислення та, враховуючи сучасні умови, з'ясування ступеня потреби його застосування у науковому обігу, під час розроблення нових нормативних актів, внесення змін до чинних. У будь-якого випадку пред-

ставляється інтерес у доведенні до необмеженого кола осіб чітко визначених термінів. З іншого боку, постає питання про те, чи потрібно замінити усталені поняття новими, якщо у цілому їх сутність є зрозумілою. Ми схилиємося до думки про доцільність застосування терміну «правовий статус дитини», оскільки переважно він застосовується у сучасних наукових досліджень, що доводить його усталеність також і у навчальному та практичному обігу. Хоча, водночас, не вважаємо помилковим використання категорій «правове положення», «правове становище» чи «правовий модус», оскільки у кожному випадку досліджуватимуться права, свободи, обов'язки дитини (та, можливо, інші елементи правового статусу, залежно від його інтерпретації у вузькому чи широкому значеннях). Вважаємо актуальним розглядати «правовий статус дитини» нерозривно з нормами різних галузей права, які визначають права, свободи, інтереси, обов'язки дитини у відповідних сферах правових відносин.

Друге питання стосується «ототожнення» та «виділення» понять «правовий статус дитини» і «правовий статус особи» або ж встановлення ступеня взаємопов'язаності цих термінів. Відповідь на це питання вимагає врахування тієї закономірності, згідно з якою дитина, зважаючи на свій вік, не може здійснити більшості прав без допомоги батьків чи інших осіб, що їх замінюють. У цьому контексті, на нашу думку, потрібно не стільки наголосувати на правовому становищі дитини, котра є громадянином конкретної держави, як на правовому становищі дитини, як особи, яка об'єктивно не може вважатися повноправним суб'єктом права, яким є повнолітня особа.

Н. М. Крестовська вдало зауважила, що «правовий статус дитини» в юридичній науці розглядають, по-перше, крізь призму загального правового статусу особи, по-друге, як категорію правового статусу особи, по-третє, як правовий статус, що походить від правового статусу людини і громадянина з урахуванням вікових обмежень [18, с. 278].

Зокрема, першу наукову позицію підтримує О. Ф. Скакун, вказуючи, що систе-

ма прав дитини є складовою прав людини, у той час, як права дитини – це можливості (свободи) неповнолітньої особи, необхідні для її існування, виховання та розвитку. Пояснюється це тим, що численні права дитини збігаються з правами людини (право на життя, ім'я, отримання громадянства, вільне висловлення думки та ін. [19, с. 186]. Про ототожнення «правового статусу дитини» та «правового статусу особи» зазначили й Н. М. Оніщенко, О. Л. Львова та С. О. Сунегін, оскільки діти мають майже такі ж права, як повнолітні особи [20, с. 14]. І. В. Швець вважає, що загальний конституційно-правовий статус дитини визначається статусом людини та громадянина. Автор пояснює це тим, що у конституційному законодавстві, за деякими винятками, майже відсутні норми, в яких безпосередньо згадуються права дитини. Крім цього, у загальній теорії права не розроблені ознаки особливого суб'єкта права, яким є дитина [21, с. 119].

І. О. Бандурка доводить роль у формуванні «правового статусу дитини» «конституційно-правового статусу особи». Зауважує, що у Конституції України термін «дитина» вживається у трьох статтях, але, на її думку, цілком слушно, всі конституційні норми, які визначають права та свободи людини і громадянина, стосуються й дітей, оскільки діти, враховуючи вікові обмеження чи пільги, можуть здійснити право на повагу до гідності, свободу та особисту недоторканість, право на недоторканість житла, таємницю листування, право володіти, користуватися, розпоряджатися своєю власністю [22, с. 23]. Ю. В. Губаль ототожнює «правовий статус дитини» і «правовий статус людини», оскільки вважає, що вони характеризують однаковою мірою їх становище у взаємовідносинах із суспільством та державою [23, с. 48].

Однак, Т. В. Лобанова обґрунтовує доцільність виокремлювати «правовий статус дитини» з «правового статусу особи». Цю потребу дослідниця доводить, покликаючись на такий чинник, як «вік дитинства». Отже, закономірно, дитина у своєму психічному та фізіологічному розвитку відрізняється від дорослої особи, і повинна перебувати у «залежному стані»

від батьків чи інших осіб, що їх замінюють [24, с. 9–10]. А. О. Резнік підтримує правову позицію стосовно того, що правовий статус дитини змінюється, залежно від того, як вона зростає, і відрізняється від статусу дорослих осіб, а саме, у міру того, як дитина дорослішає, вона набуває нових можливостей, а отже, нових прав і обов'язків, унаслідок чого змінюється її правовий статус [25, с. 570]. О. В. Бутько розділяє цю наукову позицію, визначаючи категорію «правовий статус дитини» як концептуально, конкретно-історично обумовлену систему прав, свобод та обов'язків, встановлених з урахуванням вікових обмежень та типу юридичного зв'язку дитини з державою, батьками або особами, що їх замінюють, і ця система прав є формалізована та структурована за основними параметрами дитинства та здійснюється у владно-вольовому режимі, гарантується та охороняється державою. Частково з цією науковою позицією погоджується Н. М. Крестовська, оскільки у цьому випадку вдало підкреслено той факт, що правовий статус дитини змінюється залежно від того, як дитина дорослішає. Однак, Н. М. Крестовська заперечує відвертий патерналізм та етатизм О. В. Бутько, оскільки не завжди права та свободи дитини реалізуються у владно-вольовому режимі [26, с. 15; 18, с. 279].

Підсумовуючи вказане, схилиємось до думки, що «правовий статус дитини» закономірно походить від «правового статусу особи», первинно, як особи, котра володіє низкою природних права, наявність яких не залежить від волі держави, вторинно, як особи, що є громадянином конкретної держави; разом з тим, «правовий статус дитини» відмінний від «правового статусу особи», оскільки дитина не має повної дієздатності, якою володіє повнолітня особа і, до досягнення певного віку, не здатна нести кримінальної відповідальності за вчинені нею протиправні кримінально карані діяння.

Третє питання полягає у визначенні не стільки найповнішої, як найдоцільнішої інтерпретації терміну «правовий статус дитини», встановлення його складових елементів, враховуючи те, що категорія «правовий статус особи» в юридичній науці

тлумачиться у вузькому та широкому значеннях. Потреба у врахуванні двох наукових позицій під час здійснення наукового аналізу терміну «правовий статус дитини» та його складових елементів була всебічно обґрунтована Н. М. Крестовською. Отож, згідно з першою концепцією «правовий статус особи», «правовий статус дитини» розглядається у вузькому значенні та охоплює лише права та обов'язки. Друга концепція передбачає розуміння «правового статусу особи» та «правового статусу дитини» у широкому значенні, зарахування до їх елементів не лише прав та обов'язків суб'єктів, а й так званих «правових станів», зокрема стану громадянства, законних інтересів, гарантій здійснення прав і виконання обов'язків, юридичну відповідальність [18, с. 278–279]. Підтримуючи наукову позицію про інтерпретацію «правового статусу дитини» у широкому значенні, С. А. Саблук запропонував розуміти під категорією «правовий статус дитини» об'єктивні та формалізовані у праві можливості, потрібні дитині, як особистості, для її всебічного розвитку, це правовий стан, який відображає становище дитини у взаємодії з іншими суб'єктами права. С. А. Саблук вважає елементами «правового статусу дитини»: принципи її правового положення, правосуб'єктність, громадянство, права, свободи та обов'язки, засоби і способи їх захисту та юридичну відповідальність дитини [8, с. 147]. О. В. Бутько також вважає доцільним тлумачити поняття «правовий статус дитини» у широкому значенні, включаючи до його елементів права, свободи, обов'язки, громадянство, принципи правового становища, гарантії прав, засоби їх захисту, правоздатність, дієздатність [18, с. 279].

На нашу думку, концепції щодо інтерпретації категорії «правовий статус дитини» як у вузькому, так і у широкому значенні однаковою мірою є правильними. Концепція, яка передбачає тлумачення поняття «правовий статус дитини» у вузькому значенні, була історично першою, становила собою теоретичну першооснову для подальшого поглибленого з'ясування складових елементів «правового статусу дитини», яка у процесі свого зростання об'єктивно ставала суб'єктом правових

відносин, що регулюються правовими нормами окремої галузі права тієї держави, громадянином якої є ця дитина. У результаті цього, виникала потреба інтерпретації терміну «правовий статус дитини» саме у широкому значенні, складовими якого є не лише права та свободи (дискусійне питання про її правові обов'язки, а надто малолітньої, невиконання яких матиме наслідком настання відповідальності їх батьків чи осіб, що їх замінюють), а й правоздатність і дієздатність, які є своєрідними передумовами здійснення цих прав, а також гарантії забезпечення здійснення цих прав, оскільки без них (гарантій) питання про дитину як суб'єкта права носитиме виключно декларативний характер.

Висновки. Здійснена систематизація наукових позицій дослідників і власне бачення вирішення питання інтерпретації категорії «правовий статус дитини», яка дозволяє виокремлювати «міжнародний статус дитини», зважаючи на міжнародні договори, які регламентують права, свободи дітей; «спеціальний статус дитини», оскільки діти – це окрема категорія осіб; «індивідуальний статус дитини», оскільки, для прикладу, правове становище малолітньої дитини відрізняється від правового становища дитини, котра досягла 16-річного віку; «галузевий правовий статус дитини», зважаючи на ті сфери правових відносин, з якими стикається дитина у процесі свого зростання.

Вважаємо доцільним застосування терміну «правовий статус дитини», який переважно вживається у сучасних наукових дослідженнях, що доводить його усталений характер. Водночас не вважаємо помилковим використання категорій «правове положення», «правове становище», «правовий модус», оскільки у кожному разі йтиметься про дослідження складових елементів вказаних понять. Вважаємо актуальним розглядати поняття «правовий статус дитини» нерозривно з нормами різних галузей права.

Схиляємось до думки, що «правовий статус дитини» закономірно походить від «правового статусу особи» з тим уточненням, що первинно, як особи, котра володіє низкою природних права, наявність яких не залежить від волі держави, вторинно,

як особи, що є громадянином конкретної держави; зокрема, «правовий статус дитини» відмінний від «правового статусу особи», оскільки дитина не має повної дієздатності, якою володіє повнолітня особа, та до досягнення певного віку, не здатна нести кримінальної відповідальності за вчинені нею протиправні кримінально карані діяння.

На нашу думку, концепції щодо інтерпретації категорії «правовий статус дитини» у вузькому та широкому значеннях однаковою мірою є правильними, оскільки перша з них була теоретичною першоосновою для подальшого поглибленого з'ясування складових елементів «правового статусу дитини», котра у процесі свого зростання об'єктивно ставала суб'єктом правових відносин, що регулюються правовими нормами окремої галузі права тієї держави, громадянином якої є ця дитина. У результаті цього, виникала потреба інтерпретації терміну «правовий статус дитини» саме у широкому значенні, що охоплює не лише права та свободи (певною мірою, зважаючи на вік дитини, її обов'язки), правоздатність, дієздатність, гарантії забезпечення здійснення цих прав, громадянство.

Список використаної літератури:

1. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України 1990 р. – № 1. – Ст. 205.
2. Рабінович П. М. Основоположні права людини : соціально-антропна сутність, змістова класифікація / П. М. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. – № 2(73). – 2013. – С. 10–16.
3. Музичук О. М. Уточнення сутності категорії «правовий статус» суб'єкта адміністративно-правових відносин та його елементного складу / О. М. Музичук // Форум права. – № 1. – 2008. – С. 316–321.
4. Якимчук Н. Я. Поняття «правовий статус», «правове положення», «правовий модус» та «правовий режим» : теоретико-правовий аналіз / Н. Я. Якимчук // Вісник Національної академії прокуратури України. – № 3. – 2013. – С. 11–18.
5. Саблук С. А. Правосуб'єктність як елемент правового статусу дитини /

- С. А. Саблук // Університетські наукові записки. – 2008, № 2(26). – С. 101–105.
6. Найман Н. Семейно-правовой статус дитини / Н. Найман // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 6. – С. 38–43.
7. Стефанюк Ю. В. Правовий статус особи : поняття та класифікація / Ю. В. Стефанюк // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 4 – С. 42–45.
8. Саблук С. А. Окремі аспекти правового статусу дитини / С. А. Саблук // Університетські наукові записки. – 2005. – № 3(15). – С. 143–147.
9. Синегубов О. В. Правовий статус дитини, як учасника особистих немайнових відносин / О. В. Синегубов // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 900–907.
10. Теорія держави і права. Академічний курс : [підручник] / [О. В. Зайчук та ін.] ; ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/zmist.htm.
11. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права : [навч. посібник] / В. О. Котюк. – К. : Атіка, 2005. – 592 с.
12. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права : [підручник] / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] ; За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Харків : Право, 2009. – 584 с.
13. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : [навч. посібник] / П. М. Рабінович. – 9-те вид. зі змінами. – Львів : Край, 2007. – 195 с.
14. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.
15. Мишин А. А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран : [учебник] / А. А. Мишин. – 16-е изд., стер. – М. : Юстицинформ, 2010. – 560 с.
16. Кивель В. Н. Понятие правового статуса личности : вопросы теории / В. Н. Кивель // Веснік БДУ. – Сер. 3. – 2014. – № 1 – С. 57–61.
17. Ровный В. В. О категории «правовой моду» и ее содержании / В. В. Ровный // Государство и право. – 1998. – № 4. – С. 86–88.
18. Крестовська Н. М. Ювенальний правовий статус / Н. М. Крестовська // Наукові праці Одеської національної юридичної академії / гол. ред. С. В. Ківалов ; МОН України, ОНЮА. – Одеса : Юридична л-ра, 2009. – Т. 8. – С. 278–284.
19. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум ; Ун-т внутр. справ, 2000. – 704 с.
20. Оніщенко Н. М. Права і свободи дитини : вступ до проблеми / Н. М. Оніщенко, О. Л. Львова, С. О. Сунегін // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 13–17.
21. Швець І. В. Конституційно-правовий статус дитини : поняття, елементи, види / І. В. Швець // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 3. – С. 116–123.
22. Бандурка І. О. Правовий статус дитини у світлі кримінально-правового захисту дитинства / І. О. Бандурка // Віче. – № 14. – 2015. – С. 22–25.
23. Губаль Ю. В. Конституційно-правовий статус дитини в Україні та Угорщині : порівняльно-правове дослідження : дисер. ... канд. юрид. наук / Ю. В. Губаль. – Ужгород, 2015. – 207 с.
24. Лобанова Т. В. Правовое положение ребенка в России, Великобритании и Англии : теоретико-правовой анализ : автореф. дисс. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Т. В. Лобанова. – Волгоград, 2006. – 26 с.
25. Резник А. О. Понятие и содержание личностно-правового статуса ребёнка в гражданском праве Украины / А. О. Резник // Молодой ученый. – 2013. – № 6. – С. 570–574.
26. Бутько О. В. Правовой статус ребенка : теоретико-правовой анализ : автореф. дисс. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / О. В. Бутько. – Краснодар, 2004. – 27 с.

Ригина Е. М. Проблема интерпретации термина «правовой статус ребенка» : теоретико-правовой аспект

В статье проанализированы научные позиции ученых относительно понимания термина «правовой статус ребенка» и его составляющих элементов. Подтверждено, что «объем» составляющих элементов понятия «правовой статус ребенка» определялся применением концепций его интерпретации в узком или широком смысле. Предложено авторское видение целесообразной интерпретации термина «правовой статус ребенка» как субъекта правоотношений.

Ключевые слова : ребенок, статус, права, обязанности, правоспособность, гражданство.

Ryhina O. The problem of interpretation of the term «legal status of the child» : the theoretical and legal aspect

The scientific positions of the researchers about understanding the term «legal status of child» has been analyzed in the article. The «volume» of constituent elements of the term «legal status of child» the determined of the interpretation this term in narrow or broad terms has been confirmed. The author's vision of the most appropriate interpretation of the term «legal status of the child» as is subject of the legal relationship has been proposed.

Key words : child, status, rights, duties, legal capacity, citizenship.